

ООУ „11 Октомври“

Куманово

МОНОГРАФИЈА
ИНДИВИДУАЛЕН И ИНДИВИДУАЛИЗИРАН
ПРИОД ВО ДОПОЛНИТЕЛНА НАСТАВА
(акциско истражување)

мај, 2014 год.

СОДРЖИНА:

Сиже

I Теоретски пристап на проблемот на истражување

II Дефинирање на основни поими

III Методолошки пристап кон проблемот на истражување

III.1. Предмет на истражување

III.2. Цели и задачи на истражување

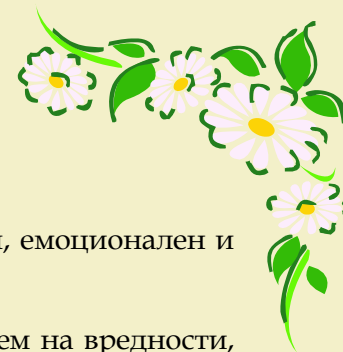
III.3. Методи, техники и средства на истражување

III.4. Хипотези на истражување

IV Резултати на истражување

V Заклучок

Сиже

Законот за основно образование на Република Македонија предвидува грижа за хармоничен, интелектуален, емоционален и социјален развој на учениците во училиштето, соодветен на нивните потреби, можности и способности.

Денешниот динамичен начин на живеење, големиот број на егзистенцијални проблеми и нарушениот систем на вредности, допринесува за намалување на интересот за учење, создавање на различни емоционални, социјални и друг вид на потешкотии кај децата. Од наведените причини, родителите сè помалку имаат време, знаење и трпение да им помогнат на своите деца во совладување на проблемите со кои тие секојдневно се соочуваат.

Тргувајќи од законската одредба и имајќи ја предвид семејната социјално-образовна структура на учениците, во училиштето се наметна потребата од изнаоѓање на соодветни начини, методи и форми на работа заради надминување на сите горенаведени состојби.

Во период од декември до месец март, во училиштето е спроведено акциско истражување заради идентификација на приоритетните проблеми на кои треба да се работи, а кои се однесуваат на сите релевантни субјекти од воспитно-образовниот процес.

Од добиените сознанија, како најприоритетен проблем се наметна потребата од барање на посоодветни начини за работа со учениците кои имаат потешкотии во учењето. За таа цел, во училиштето е спроведено истражување за улогата на користењето на **индивидуални образовни планови** (во понатамошниот текст: ИОП) на часовите по дополнителна настава како *предуслов* за подобрување на успехот на учениците.

I Теоретски пристап на проблемот на истражување

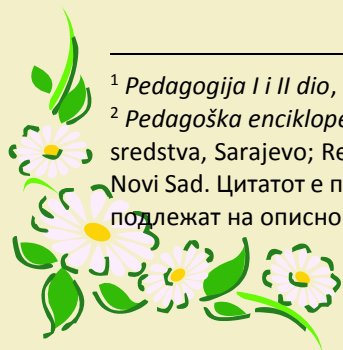
Како еден од поважните сегменти во образовната работа на наставникот претставува не само неговата професионална подготовка и работното искуство усовершени низ вештините и способностите, туку и неговиот приод кон онаа целна група на ученици која краткорочно или долгорочно покажува потешкотии во совладување на одредено наставно градиво, која поимно, изразно и концепциски не може да разбере и поврзува содржински делови од некоја или повеќе наставни единици за да одговори на целите и задачите во редовните наставни програми. Тука лежи една од најзначајните задачи, а воедно и најтешките предизвици за секој наставник во речиси сите степени на образование – како да им се приближи на овие ученици, каде да ги пронајде слабите страни, на кои начини и со кои средства да им помогне во учењето за да им ги дополни пропуштените знаења предизвикани од разни внатрешни или надворешни причинители.

Со оглед на тоа што постои „сид“ помеѓу ученици кои се разликуваат според темпото, интензитетот и капацитетот на учење, како и според вродените интелектуални способности (когнитивни, психо-моторни и афективни), методите и формите на наставата изискуваат различни приоди и организации со цел поттикнување на повратна информација или повратен процес кој треба солидно да одговори на поставените конкретни цели. Меѓутоа, наставната пракса и искуството покажуваат дека учениците со потешкотии во учењето, ранливата категорија, особено изоставуваат во учењето кога методите и формите не се поединечно фокусирани на нивните потреби, кога вниманието кон нив е недоволно изразено, кога постојат некои внатрешно-предизвикани бариери кои со силен или слаб интензитет ги нарушуваат нормалните мисловни процеси. За да се избегне таа поларност која постои во секоја затворена група, односно паралелка, потребно е да се изделат поединци за понатамошна работа каде што временско-програмските ограничувања нема да влијаат неповолно врз процесот на учење. За таа цел е предвидена **дополнителна настава** од која се очекува да се постигне подобрување на слабиот успех на учениците, да се отстранат „пречките“ кои ја предизвикале таа состојба¹.

Во педагошката енциклопедија² за дополнителната настава се вели следново, во превод: „Се организира за оние ученици кои од кои било причини не успеале во редовната настава потполно да ги совладаат наставните содржини по одредени предмети, па поради

¹ *Pedagogija I i II dio*, Orlović-Potkonjak, M. i Potkonjak, N., (1982), ZUNS, Beograd

² *Pedagoška enciklopedija 1,2* (1989), Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd; IRO „Školska knjiga“, Zagreb; SOUR „Svjetlost“, OOUR Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo; Republički zavod za unapređivanje vaspitanja i obrazovanja, OOUR Izdavanje udžbenika i udžbeničke literature, Titograd; Zavod za izdavanje udžbenika, Novi Sad. Цитатот е преведен на македонски јазик и стилски прилагоден за да биде разбирлив за македонските читатели, што значи дека одредени поими и изрази подлежат на описно преведување или терминологски измени.

тоа покажуваат утврдени празнини во нивните знаења и способности кои треба надоместочно со дополнителна поучувачка работа да се пополнат за да може понатаму нормално да напредуваат во редовната настава.

Постоечките празнини го отежнуваат и понекогаш целосно го спречуваат напредувањето на учениците.

Поимот дополнителна настава е изведен токму врз основа на потребите за пополнување на нивното пропуштено знаење. Затоа, наставната програма од редовната настава воедно претставува и програма за дополнителна настава.“

Во интерес на оваа категорија на ученици, како и во интерес на вклучените субјекти, основното училиште „11 Октомври“ од Куманово спроведе акциско истражување во текот на учебната 2013-2014 година со систематски активности, со цел конкретно да се потврдат придобивките од спроведувањето на индивидуалната и индивидуализираната форма за учење на дополнителната настава, преку посебно изготвени инструменти за следење на учениците кои имаат потешкотии во учењето.

II Дефинирање на основни поими ³

Клучни зборови во ова истражување се:

дополнителна настава, индивидуална настава, индивидуализирана настава, ИОП, ученици со потешкотии

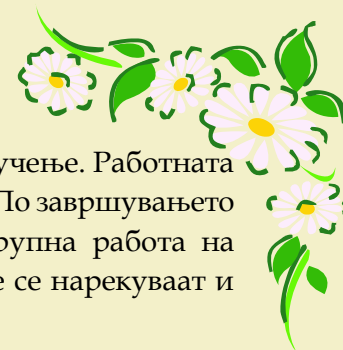
Дополнителната настава се однесува на оној дел од училишната пракса кој не е пропишан во редовните наставни програми, но се организира за оние ученици кои со повеќе потешкотии ги совладуваат содржините по одредени предмети, па затоа имаат потреба од дополнителна (поучувачка) помош за нормално напредување во образованието.

Дополнителната настава, сепак, како назив за овој вид на настава, може да содржи и *други значења* во училишната пракса. Со овој назив можат да се опфатат разновидните дополнителни активности на учениците по реализација на една наставна тема (дидактички круг), потоа со него може да се означи дополнителната настава наспроти додатната настава, па дури и домашната работа на учениците надвор од училиштето.

Индивидуалната настава е таква форма на работа каде што секој ученик самостојно работи на својата задача, која може да биде истоветна или различна во однос на задачите на другите ученици. Оваа форма на работа им овозможува на наставниците да им

³ *Priručnik za planiranje i pisanje individualnog obrazovnog plana*, Snežana Mrše i Milena Jerotijević, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, 2012, Beograd.

задаваат соодветни задачи на учениците имајќи ги предвид нивните индивидуални разлики во стилот и темпото на учење. Работната задача на учениците може да трае цел наставен час или половина час, но може и да се прошири на еден ден седмично. По завршувањето на индивидуалната работна задача треба да се соберат, подредат и воопштат поединечните резултати како групна работа на одделението. Индивидуалните форми на работа се најзастапен наставен облик во комбинираните одделенија, уште се нарекуваат и *продуктивна тивка работа на ученици*.

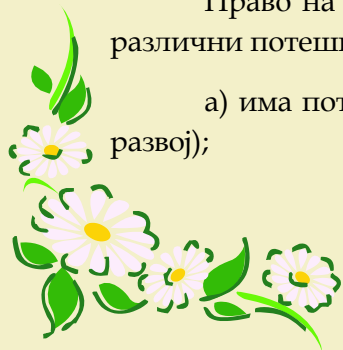
Низ образовниот процес учениците треба да се оспособуваат за самообразование, меѓутоа, најдоброто средство за подготовка претставуваат токму индивидуалните форми на работа поради високиот степен на самостојност и личната насоченост на учениците во нив. Улогата на наставниците се сведува на изготвување на индивидуални задачи, средства и напатствија и непосредно помагање на учениците за време на работењето заради контролирање на нивните резултати и исполнувањето на целите.

Индивидуализираната настава секогаш содржи делови од индивидуалната настава. Оваа наставна форма подразбира работа на еден наставник со повеќе ученици, но со таа разлика што со оваа работа наставникот го поттикнува развојот на секој ученик поединечно во согласност со неговите индивидуални капацитети, односно се труди да му пријде на секој ученик, да ги спознае неговите потреби и да ги вреднува во процесот на наставата. Тоа значи дека овој вид на настава тежнее кон задоволување на потребите на секој ученик поединечно во согласност со неговите можности, способности и интереси.

ИОП е основен инструмент и документ преку кој се регулира и обезбедува прилагодувањето на училиштето и наставата кон образовните потреби на децата и учениците кои од која било причина не можеле да се вклопат во постојниот воспитно-образовен процес или во наставната програма. Во потесна смисла на значењето, ИОП претставува пишан документ на образовна установа кој ги одредува и содржи сите компоненти потребни за квалитетно образование на децата и учениците, а тие се следниве: лични податоци, педагошки профил на детето, односно ученикот, процена за потреба од поддршка (вид, мерка и цел на поддршката), план за активности со определени области, цели, исходи, чекори, времетраење, повторливост, како и со процена на постигањата, согласност од родители или старатели за примена на ИОП. Конечната цел на ИОП е, всушност, остварување на најдобри воспитно-образовни постигања на учениците и нивното оспособување за квалитетен и самостоен живот во заедницата.

Право на ИОП има само оној ученик кој има потреба од дополнителна поддршка во воспитанието и образованието поради различни потешкотии, особено ако ученикот:

а) има потешкотии во учењето (поради специфични пречки во учењето или проблеми во однесувањето и во емоционалниот развој);

б) има нарушување во развојот или инвалидитет (телесен, моторен, сетилен, интелектуален, нарушувања од повисок степен, или, пак, нарушувања од аспект на аутизмот);

в) потекнува од, односно живее во општествено нестимулативна средина (социјално, економски, културно, јазично сиромашна средина или долготрајно престојува во здравствена, односно социјална установа);

г) од други причини остварува право на детски додаток во образованието;

д) поседува извонредни способности.

Ученици со потешкотии се оние ученици кои имаат:

а) потешкотии во развојот;

б) потешкотии во учењето;

в) проблеми во однесување и емоционални проблеми;

г) потешкотии предизвикани од воспитни, социјални, економски и културни фактори (социо-културна разноличност, двојазичност, несоодветно или незадоволително учење и др.).

III Методолошки пристап кон проблемот на истражување

III.1. Предмет на истражување

Предмет на ова истражување е улогата на дополнителната настава во совладување на предвидениот наставен материјал од оние ученици кои на редовната настава од различни причини не успеале да го усвојат. Посебен акцент во ова истражување ќе биде ставен на изработката на ИОП за овие ученици во договор и со согласност од нивните родители.

III.2. Цели и задачи на истражување

Цел на истражување:

Преку поголема примена на ИОП од страна на наставниците на часовите од дополнителна настава да се подобрат знаењата на учениците кои имаат потешкотии во учењето.

Задачи на истражување:

а) Изготвување на ИОП за работа и следење на учениците со дефинирање на задачите и активностите за нивниот напредок во воспитно-образовниот процес;

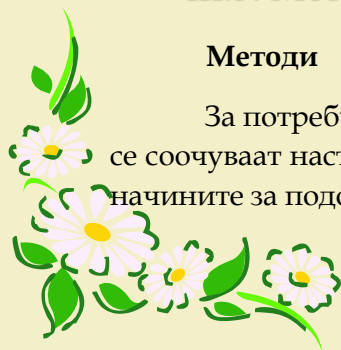
б) Организирање и реализирање на дополнителна настава со помош на индивидуален и индивидуализиран пристап во работата;

в) Евалуација на постигањата на учениците пред и по реализирање на дополнителната настава со примена на ИОП.

III.3. Методи, техники и средства на истражување

Методи

За потребите на ова истражување користена е *дескриптивна метода* со која се опишани тековните педагошки проблеми со кои се соочуваат наставниците, учениците и родителите во процесот на совладување на наставната програма напоредно со изнаоѓање на начините за подобрување на фактичката состојба.

Освен дескриптивниот метод во истражувањето, направена е и споредба на состојбата пред и по примената на ИОП во дополнителната настава.

За полесно воочување на причинителите за предизвикување на потешкотиите во учењето наставниците го употребија *методот на самопроцена*.

Техники и средства на истражување

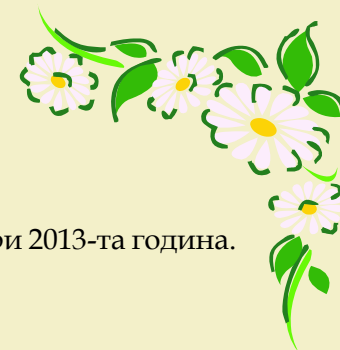
За ова истражување користени се непосредни (*анкетен прашалник*) и делумно непосредни техники (*листа за самопроцена*).

III.4. Хипотези на истражување

1. Примената на ИОП на часовите од дополнителна настава придонесува за одредување на индивидуалните можности, потреби и способности на учениците.

2. Со користење на индивидуална и индивидуализирана настава, на учениците им се овозможува подобро и полесно совладување на наставната програма.

IV Резултати на истражување

Листата за самопроцена на наставниците како и анкетата за родителите и учениците беше спроведена во декември 2013-та година. Со неа беа опфатени 10 наставници, 32 ученици од шесто одделение (16 машки и 16 женски) и нивните родители.

Сознанија од самопроцена на наставниците

во врска со работата со учениците од VI одделение кои имаат потешкотии во учење

- Недоволна мотивираност
- Недостаток на внимание
- Социо-емоционални проблеми
- Отсуство на работни навики
- Неправилна организација на време
- Непознавање на вештините или на техниките за учење
- Неприлагоденост на поимите и содржините од наставното градиво спрема возраста и способностите на учениците
- Обемна настава програма
- Намалени интелектуални способности
- Долготрајно отсуство од настава
- Слаби или недоволни предзнаења за понатамошно напредување

- Недоволна информираност на родителите за значењето на образованието за нивните деца
- Неумешност на родителите во справување со извесни потешкотии кои влијаат врз нивните деца
- Нарушени односи меѓу членови на семејството
- Недоволно познавање на начините за мотивирање на учениците за совладување на програмските содржини
- Ниско ниво на образование на родителите и неповолна општествена состојба
- Недоволно познавање на родителски стилови за воспитување на нивните деца

Предлози и препораки од наставниците за надминување на проблемите што ги имаат учениците со потешкотии во учење

- Редовно организирање и спроведување на часовите од дополнителна настава
- Поголема соработка со семејството на учениците
- Континуирано следење на работата на учениците
- Применување на најразлични методи, техники, форми за работа како и соодветни нагледни средства
- Изработка на ИОП
- Користење на соодветен пристап во работа со учениците (индивидуален, индивидуализиран, давање на адекватни упатства, подетално објаснување на барањата и сл.)
- Поттикнување на самодовербата, одговорноста и мотивираноста кај учениците

- Соодветно постапување со ученици кои имаат социо-емоционални проблеми
- Поттикнување на работни навики кај учениците
- Прилагодување на материјалот за учење (поставување конкретни цели според можностите и способностите на учениците, објаснување на непознати поими и изрази, потенцирање на битното од материјалот што е предвиден за учење и сл.)
- Објаснување на методите и техниките за учење
- Размена на искуства со други наставници и стручни соработници

Поаѓајќи од сопственото работно искуство со цел решавање на проблемите кај учениците кои имаат потешкотии во учење, наставниците доаѓаат до заклучок дека со континуирано работење на дополнителна настава, со примена на разни методи и техники, со спроведување на индивидуалниот и индивидуализираниот наставен облик и со користење на ИОП

ќе придонесат за подобрување на знаењата и способностите на учениците. Исто така, квалитетот и квантитетот на знаењата на учениците ќе се подобри преку поттикнување на нивната самоверба, со разни облици на мотивација, упатување на пофалба, позитивна поддршка, пружање на соодветна помош на учениците со социо-емоционални проблеми, објаснување на разновидни начини на учење и со соработка со родителите.

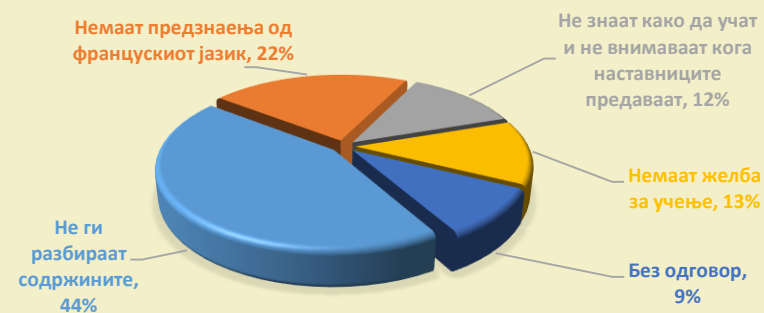
Резултати од анкетирање на учениците

Од анкетираниите ученици според успехот состојбата е следнава: 4 се со одличен успех, 7 со многу добар успех, 8 со добар успех, 11 со доволен успех и 2 со слаб успех. Според националниот состав состојбата е следнава: 18 се Македонци, 9 се Срби и 5 се Роми.

1. По кои предмети имаат потешкотии во учење?

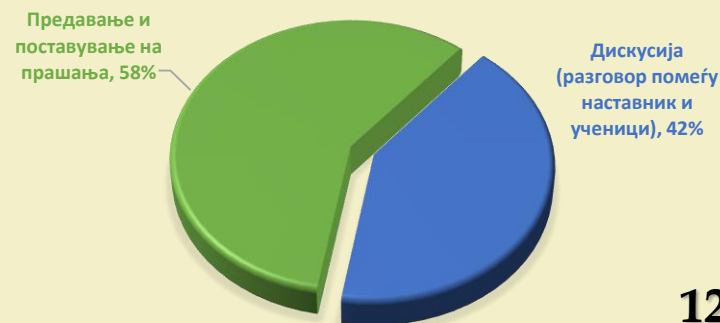
2. Со какви потешкотии се соочуваат при учењето?

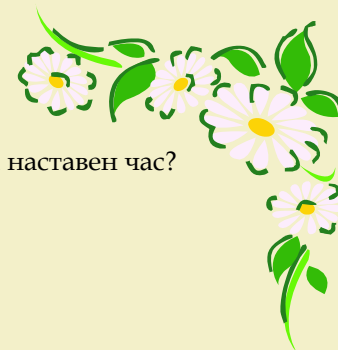

3. Полесно учат кога наставникот од помагала користи:

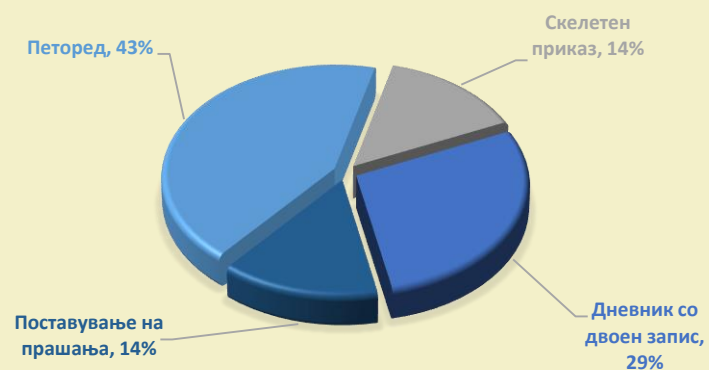

4. Полесно учат кога наставникот од методите користи:

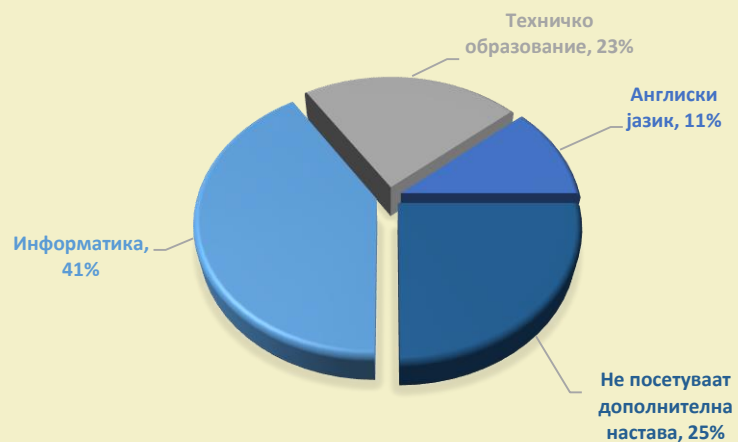
5. Полесно учат кога наставникот од техниките користи:

6. Во кои наставни форми учат полесно за време на наставен час?

7. По кои предмети посетуваат дополнителна настава?

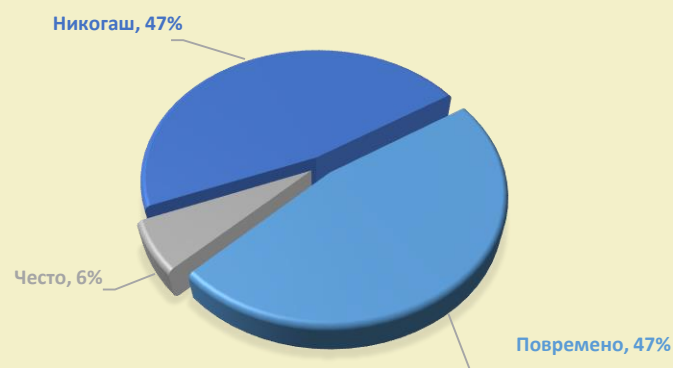

8. Колку им помага дополнителната настава на учениците за квалитетно совладување на наставниот материјал?

9. Колку имаат потреба од помош при исполнување на домашните задачи?

Заклучоци од анкетата за ученици

Според мислењето на учениците:

а) Имаат потешкотии во совладување на содржините за учење по наставните предмети: француски јазик, информатика, техничко образование и природни науки и техника;

б) Потешкотиите во учење се јавуваат од следниве причини:

- неразбирање на лекциите;
- недоволно познавање на францускиот јазик затоа што за прв пат го изучуваат и истиот недоволно го познаваат;
- проблеми со задржување на вниманието.

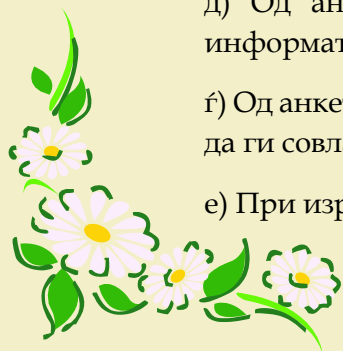
в) Учењето на учениците им е полесно кога наставникот објаснува, поставува прашања и води разговор (дискусија);

г) Учениците во најголем број (16) ја одбрале фронталната работа како наставна форма која им помага најлесно да учат

д) Од анкетираниите ученици 21 од нив одговориле дека посетуваат дополнителна настава по наставните предмети информатика, техничко образование и англиски јазик;

ѓ) Од анкетираниите ученици кои посетуваат дополнителна настава во најголем број (13) одговориле дека истата многу им помага да ги совладаат редовните наставни содржини;

е) При изработка на домашни задачи најголем број од учениците имаат потреба од помош.

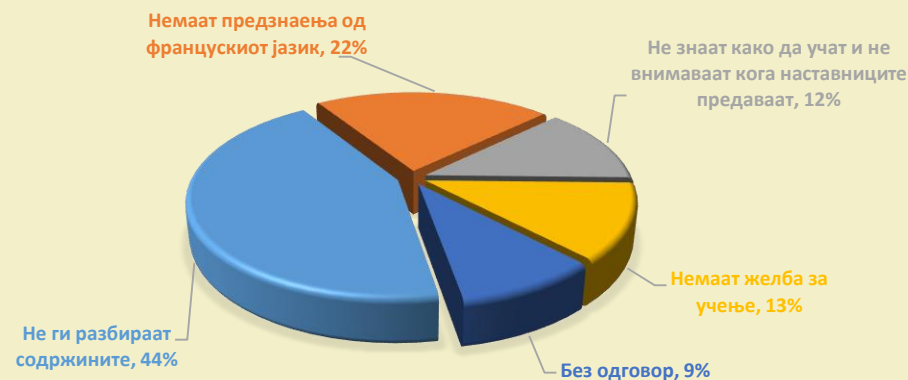
Резултати од анкетање на родителите

За проверка на мислењето на родителите во врска со потребата од посета на дополнителна настава, беше спроведена анкета во училиштето со која беа опфатени 32 испитаници - родители на ученици од VI одделение.

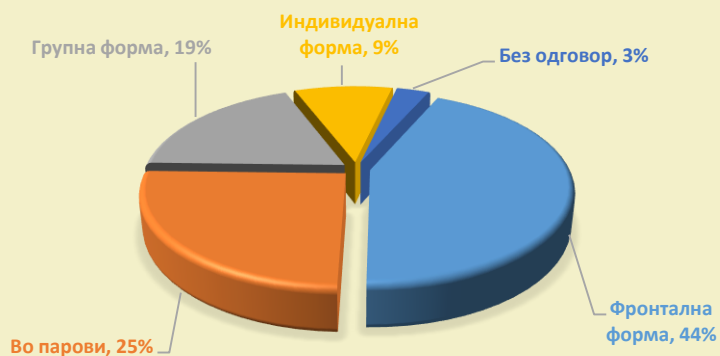
1. По кои предмети нивните деца имаат потешкотии во учење?

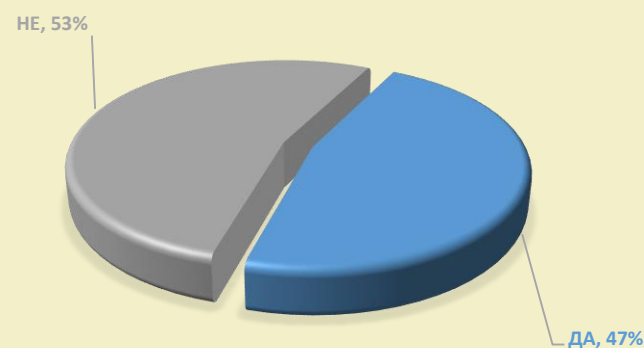
2. Со какви потешкотии се среќаваат нивните деца при учење?

3. Во кои наставни форми на работа децата полесно учат?

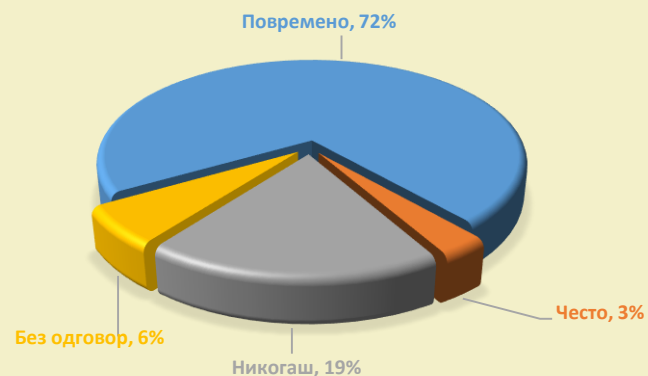

4. Дали бараат помош при исполнување на домашните задачи?

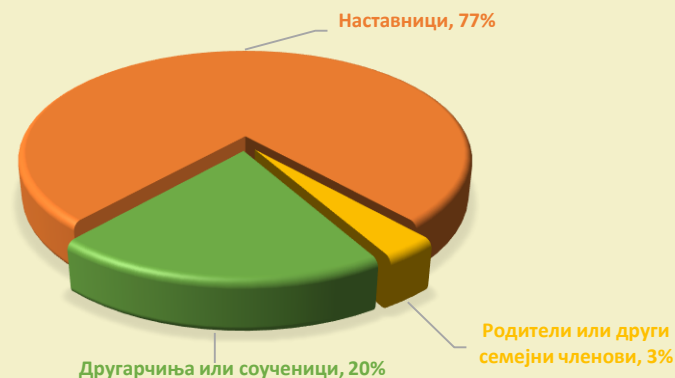

5. Дали им е потребна посета на дополнителна настава за квалитетно совладување на наставните содржини?

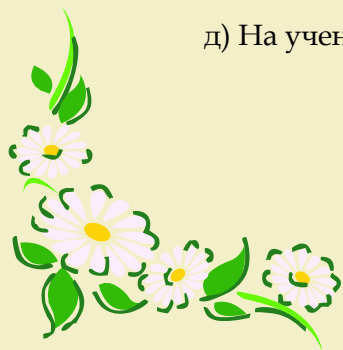
6. Од кого имаат потреба нивните деца за квалитетно совладување на наставните содржини?

Заклучоци од анкетата за родители

Според мислењето на родителите:

- а) Нивните деца имаат во најголем број потешкотии во совладување на наставните содржини по француски јазик, информатика и историја;
- б) Потешкотиите во учењето произлегуваат од неразбирливоста на содржините за усвојување;
- в) Најчесто фронталниот облик на работа на наставникот се применува во реализација на дополнителна настава;
- г) Приближно изедначена е потребата за помош при исполнување на домашните задачи;
- д) На учениците им е потребно посетување на дополнителна настава за совладување на редовните наставни програми.

Спроведени активности во училиштето врз основа на сознанија добиени од истражувањето

По спроведено акциско истражување, добиени се сознанија за преземање на понатамошни чекори во насока на подобрување на работата на наставниците и подобрување на успехот на учениците со потешкотии во учење. Една од првите активности беше идентификацијата на учениците од страна на наставниците според листа со понудени критериуми. Според мислењето на наставниците, ученици кои треба да присуствуваат на дополнителна настава претставуваат оние:

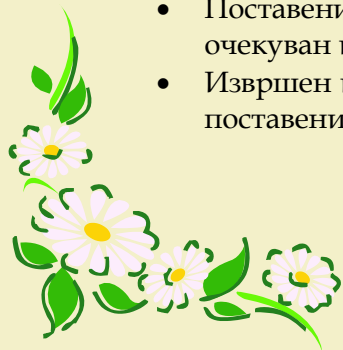
- со потешкотии во читање и пишување;
- со социо-емоционални проблеми;
- со интелектуални проблеми;
- со отсуство на работни навики;
- со несоодветен однос за време на наставниот час (хиперактивност, агресивност, непочитување на правила и сл.) и
- со нередовни навики за учење.

Потоа беше постигнат договор со наставниците за следење на секој ученик со потешкотии поединечно со употреба на ИОП заради стекнување на подобар увид во неговите потреби, можности и способности. Беше одржана и куса обука на наставниците за поуспешна примена на индивидуалната и индивидуализираната настава со оваа категорија на ученици. По ова следеше практична примена на овие видови настава на часовите од дополнителна работа со учениците при што се користеа различни техники, методи и форми кои беа прилагодени на нивните индивидуални способности.

Во текот на работата со учениците се следеа сите претходно дефинирани чекори со кои се воочуваа промените во напредокот и совладувањето на сите недостатоци што ги имаше во учењето и знаењето.

Редоследот на претходно дефинираните чекори е следниот:

- Изготвен ИОП за следење на постигањата на учениците по одделни наставни предмети;
- Утврдена тековна состојба за знаењето на учениците пред почетокот на работата на дополнителна настава;
- Поставени конкретни цели за подобрување на однапред дефинираната фактичка состојба во дадена временска рамка и очекуван исход за секој ученик посебно;
- Извршен избор на активности, методи, форми, техники и нагледни средства по одделни наставни предмети преку претходно поставени конкретни цели.

Направена е споредба на претходната состојба и промените кои настанале по реализирање на дополнителната настава со учениците кои покажале извесни потешкотии во учење. Споредбата на состојбите може да биде предочена табеларно со следен успех до полугодие и до крајот на учебната година. Во оваа табеларна анализа опфатен е 31 ученик од VI одделение:

Успех на учениците до полугодие пред следење на дополнителна настава					Успех на учениците на крајот на учебната година по следење на дополнителна настава ⁴				
Оценки					Оценки				
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
8	15	8	-	-	1	7	2	6	-

По повод успехот на учениците до полугодие и кон крајот на учебната година е извлечена следнава констатација:

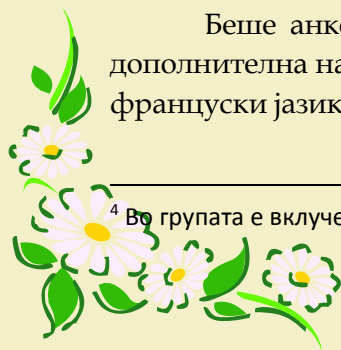
29% од учениците го подобриле успехот за разлика од поголемиот број останати (71%) кои не покажале доволен степен на познавање на градивото, што укажува на тоа дека во иднина е потребно внимателно и мотивациски да се работи на подигање на квалитетот на работата за време на дополнителна настава од страна на наставниците, да се поттикнува, пред сè, индивидуалниот и индивидуализираниот облик во наставата. Она што е мошне важно за зголемување на степенот на образование кај децата е едукацијата на наставникот низ посета на специјализирани облици за работа со ученици кои покажуваат потешкотии во учење, консултирање на стручна литература од областа на педагогијата, психологијата, методика на наставата, совети и препораки од стручните органи во училиштето, но исто така и низ применување на соодветни методи, форми и средства за наставна работа.

Евалуација на состојбата по спроведените активности

По спроведените активности направена е евалуација со користење на анкетен прашалник за ученици, наставници и родители.

Беше анкетиран 31 ученик (14 машки и 17 женски, по национален состав 10 Македонци, 10 Срби и 11 Роми) вклучен во дополнителна настава во период од месец февруари до месец мај 2014 год. и тоа по следниве предмети: македонски јазик, математика, француски јазик, информатика, англиски јазик, географија и историја.

⁴ Во групата е вклучена само експерименталната група составена од 31 ученик следена од второто полугодие до крајот на учебната година.

Од добиените резултати може да се констатира следново:

а) 16 ученици одговориле дека дополнителната настава им помогнала:

- да научат повеќе;
- да се заинтересираат за учење;
- да се чувствуваат задоволно;
- како треба да се учи;
- да учат со разбирање;
- да ги разберат нејасните содржини, поими и изрази.

б) 9 ученици одговориле дека овој вид на настава им покажала како треба да учат и ги научила да учат со разбирање;

в) 2 ученици одговориле дека овој вид на настава им овозможил да се чувствуваат задоволно и да научат како да учат;

г) 2 ученици мислат дека овој вид на настава им придонел да научат повеќе и да станат заинтересирани за учење;

д) 2 ученици сметаат дека овој вид на настава им помогнал да научат повеќе и полесно да ги разберат нејасните содржини, поими и изрази.

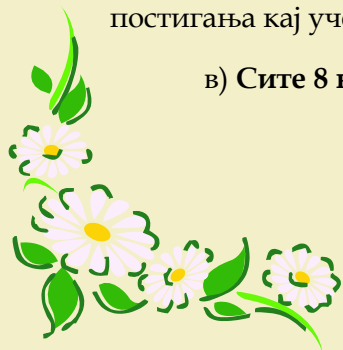
ѓ) Сите анкетирани ученици одговориле дека полесно ги усвојуваат знаењата за време на дополнителна настава.

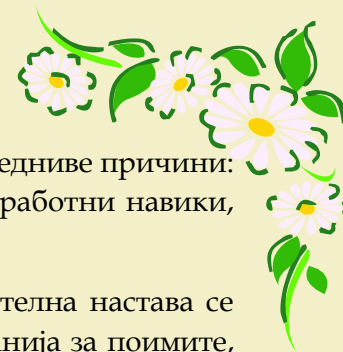
Од 8 анкетирани наставници, сите од женскиот пол, добиени се следниве одговори:

а) 6 наставници одговориле дека индивидуалниот пристап на ИОП на дополнителната настава целосно придонесува за подобри постигања кај учениците;

б) 2 наставници одговориле дека индивидуалниот пристап на ИОП на дополнителната настава делумно придонесува за подобри постигања кај учениците;

в) Сите 8 наставници се задоволни од примена на ИОП во дополнителна настава.

Како потешкотии со кои се среќаваа наставниците при реализација на дополнителната настава се посочени следниве причини: недоволна концентрација и заинтересираност, недостаток на предзнаења од претходните одделенија, отсуство на работни навики, нарушено внимание и недоволна соработка со родителите.

Според наставниците, како позитивни придобивки од користење на индивидуалниот пристап на дополнителна настава се сметаат следниве показатели: подобрување на вниманието и интересот, задоволство од сработеното, подобри сознанија за поимите, нејасните содржини и изрази, поголема посветеност на ученикот, учење со разбирање, подобри резултати во учењето и стекнување на навики за учење и сл.

Како предлози и препораки за подобрување на дополнителната настава наставниците во иднина предлагаат: поголема примена на индивидуална настава, користење на различни техники и помагала при работата, опфаќање на поголем број ученици, обрнување на поголемо внимание спрема секој ученик поединечно, почеста примена на дополнителна настава и континуирана работа со овие ученици.

Од анкетираниите 20 родители, се добија следниве размислувања:

Сите родители се согласуваат дека индивидуалниот пристап со примена на ИОП на дополнителната настава ги подобрува постигањата на нивните деца.

Сите родители се задоволни од ваквиот начин на работа, како и од примената на различните методи, техники и форми за работа со нивните деца.

Според нив има многу позитивни придобивки од ваквиот начин на реализација на дополнителната настава и тоа: разјаснување на нејасни поими, поголема ангажираност на децата за учење, поголем интерес и задоволство од сработеното, подобри навики за учење и сл., па затоа истите се многу заинтересирани нивните деца да присуствуваат на ваков вид на настава кога за тоа постои потреба.

V Заклучок

1. Примената на индивидуалниот пристап при реализација на дополнителната настава со учениците со потешкотии во учење помага во извесна мера да се одредат индивидуалните можности, потреби и способности на учениците.
2. Со спроведување на индивидуална и индивидуализирана настава на учениците им се овозможува квалитетно и полесно совладување на редовната наставна програма.
3. Наставниците се задоволни од постигањата на учениците по примената на ИОП на часовите од дополнителна настава.
4. Родителите посакуваат и во иднина да се применува овој начин на работа со нивните деца со цел подобрување на нивните знаења, вештини и способности.
5. Во иднина училиштето треба постојано да ја реализира дополнителната настава преку примена на ИОП, со

индивидуален и индивидуализиран пристап кон секој ученик поединечно, заради пополнување на знаењата кои од претходно наведените причини останале несовладани во редовната настава

Составувачи на монографијата и организатори на акциското истражување:

Марина Павловска, училиштен педагог

Светлана Стојановска, училиштен психолог

Ненад Начковски, предметен наставник

